

Gölgesi aynı kaldırıma düşen iki yaşam

Mine Soysal'ın insan hikâyesi anlatımında gösterdiği titizlik dikkat çekici. İnsan hikâyesi anlatmak neden bu kadar önemli? Çünkü insanın öyküsüyle var olabileceğini anlatmak gerekir.

HALİL TÜRKDEN
halilturkden@gmail.com

Adorno'nun "Auschwitz'den sonra şiir yazmak barbarlıktır," sözünü göğüsleyebilmek adına "Auschwitz'lerden sonra ancak şiir yazılır, ancak edebiyat yapılır," demek gerekiyor. Ne var ki, yapılanın nasıl bir edebiyat olduğu önemli. Son yıllarda, kitlesel kıyım ve kolektif felaket anlatılarının birkaç istisna dışında, insan hayatının ve bedeninin saygınlığının alaşağı edilmesine katkıda bulunduğu ortada. Yas etiği ve siyaseti üzerine düşünmeyen, söz konusu yaslarda salt siyaseti ele alan bir edebiyatın acıyla tahrik olduğu ve mağdur bir anlatıdan ibaret olduğu da ortada.

Ülke tarihi, hesabı verilmemiş kıyımlar, yası yasaklanmış felaketler ve özü öncesinden hazırlanmış cinayetlerle dolu. İşte edebiyat, bu tarihi olduğu gibi çoğaltabilir, haklı çıkarabilir veya bu karatahtada tebeşiri eline alabilir. Diğer deyişle, edebiyat devrim yapabilir, kendini hile devirebilir. Bu noktada, "tarihin gidişatını değiştirecek devrimci bir şimdi"ye ihtiyaç vardır; bu da edebiyatın tanıklığında farklılıklarımızı, nerede ne kadar öteki olduğumuzu, uygarlığın gidişatını düşünebilmekte saklıdır.

İkiliğin yarattığı çarpışmalarla ilerliyor dünya treni ve uygarlık. Bu tren, insanı kendine hapseden bir şehrin içinden, İstanbul'dan geçiyor. Her gün içinden geçtiğimiz, kavgaya tutuştuğumuz bu şehirde göğün rengi, nefes alanlarımızın çapı durmadan değişiyor. Yaşam mimarlarının kurduğu yaşam alanlarının görkemi, onca yakın hayatı öteliyor, dahası yok ediyor.

Bu kentin içinde gölgesi aynı kaldırıma düşen iki yaşam beliriyor; Dünya ve Erdoğan... **Mine Soysal**'ın yeni romanı **Uzakta**, yokluklar zamanında yükselen bu kentte iki insan hikâyesi anlatıyor bizlere. **Gençlik edebiyatındaki verimi, üretkenliği ve eserleriyle bilinen Soysal**'ın **ON8 Kitap**'tan ilk romanı, diğer deyişle, ilk genç yetişkin romanı.

Fanus gittikçe küçülürken

Dünya, çokluklarla büyüyen ama fanusu gittikçe küçülen, varsıl bir dünyada nefes alma alanı her geçen

gün daralan bir karakterdir. Erdoğan dersaneye gidip üniversite sınavına hazırlanmak için para biriktirmek üzere Malatya'dan İstanbul'a gelir ve bir inşaatta işçi olarak çalışmaya başlar. İstanbul'un göğüne her dalışında, gökyüzünü, kıyasında büyüdüğü Göl Fırat zanneder. Bu gölün bir yanı verimli Malatya Ovası, öte yanı da Fırat'ın seyirliğinde dans eden Baskil Dağları...

Diyalogtaki gerçekçilik

Yürüme ve nefes alanı giderek daralan bu kentte, bu iki yaşam birbirine dokunur. Bu dokunuş, toplumda Dünya ve Erdoğan'a benzer onca karakter içinden, hangisinin daha fazla seçme şansı ve kimin daha fazla soru sorma hakkının olduğunu gözler önüne seriyor. Kitabın kimi yerinde iki karakterin de farklı sorgulamalarına tanık oluyoruz, kimi sayfalarda da Dünya ve Erdoğan'ın aynı gökyüzüne bakıp, aynı kaldırımda yürüyüp, aynı gerçekliği sorguladığını görüyoruz. Biri kadın, biri erkek iki gencin bu yaşam yürüyüşünde ikisi arasında herhangi bir aşk hikâyesi bulamayacaksınız; aşk yok diyemeyiz elbette, aşk bu kentin her yerinde...

Kitabın anlatımı ele alındığında, öncelikle güncel ve modern konuların akıcı bir dille ele alındığını görmek mümkün. Ayrıca, yaşamlarımızın içindeki ayrıntıların incelikle ve titizlikle

işlendiğini görmek okura daha gerçek bir bakış açısı katıyor; her ayrıntıda kitap daha dokunulabilir ve içine girilebilir bir hal alıyor. Özellikle diyaloglarda ortaya çıkan bu gerçeklik, konunun ve karakterlerin güncelliğinde kendini gösteriyor.

Mine Soysal'ın kitap boyunca hissettirdiği diğer titizlik de, insan hikâyesi anlatımında... Erdoğan, Dünya, Kadri, Ali İsmail ve diğerleri... Her insan gibi onların da birer öyküsü var ve insan öyküsü anlatmak edebiyatın ustaca yaptığı bir iş; bu ustalık onu "devrimci bir şimdi" yapıyor belki de... Yazarın ifadesiyle, "edebiyat, insanın hikâyesinde en güçlü tanık, en kudretli sözcü..." İnsan hikâyesi anlatmak neden bu kadar önemli? Çünkü insanın statüsü, maaş hordrosu, rengi, cinsiyeti, kimliği veya fiziksel görünümüyle değil, öyküsüyle var olabileceğini anlatmak gerekir. **Uzakta**, yeni bir insanı tanımanın mucizeliğini, keyfini de tattırıyor bizlere.

Kitabı bitirdiğimde kalbimde ve zihnimde bazı duygular belirdi, durdum, düşündüm. Başka bir dünyada yeniden rastlaşmayı çok istediğim insanları düşündüm. Bunu hissettiren, bu şansı dileten şeyler içimizde; mutlu ve rahat yaşayabilme isteği, can güvenliğimiz, birini hatasız sevebilme ihtimalimiz... Kitabın tende bıraktığı yorgun bir kelime, eşitlik...

"Kollarını gökyüzüne uzatıp gözlerini yumdu"

Uzaklara bakmak istedi. Durduğu yerde uzak yoktu, bir şey göremedi. Şantiyenin alacakaranlığını sarmış dip dibe binaları taradı gözleriyle. Akşam karavanasındaki patatesle doldurduğu midesinden kursağına doğru bir bulantı yükseldi. Baş döner gibi oldu, sendeledi. Telaşa pantolon ceplerinde sigara paketini arandı. Hatırlayınca bulantısı arttı. Son sigara paketini daha iki gün önce İstanbul macerasına doğru yola çıkarken, otogarda Neco'ya vermişti. "Madem el kapısına para biriktirmeye gidiyorum, artık sigara da yok. Dönene kadar sana emanet," demişti. Savurduğu küfür, çelik profillerin istifine bile varamadan yeni yaşamına kim bilir kaçınıcı kez teslim oldu. Omuzları düştü, elleri ceplerinde yatakhanelere doğru yürüdü.

Erdoğan'ın şantiyedeki ikinci gecesiydi. Hava sıcak ve nemliydi. Yatakhane öyle kokuyordu ki, içeri girince az önce yatıştığını sandığı bulantı öğürtülerle geri geldi. Öğüre öğüre dışarı uğrarken, Rıza'ya çarpıtı. "Hoş lan! Adam gibi yürü, dingill!" diye böğürdü bodur boylu adam. Kır bıyıklarının arasındaki izmariti sinirle yere fırlatıp içeri girdi. Erdoğan'ın yarım yamalak dileyebildiği özü duymadı. Erdoğan lavabolara seyirtti, ama kapıyı kalabalık görünce caydı, yönünü değiştirdi. Üçüncü bloğun gerisindeki sete yöneldi. Vardiya dışında şantiyenin bu alanlarına girilip çıkılması yasaktı. Ama gökyüzünü engelsiz görebildiği tek yer üçüncü bloğun arkasıydı. İki gündür her fırsatta buraya sığınyordu. Görünmez olmayı deneyerek, bunun için adeta dualar ederek adımlarını hızlandırdı. Alacakaranlıkta kimsenin onu görmediğinden emin olup az brmandı. Ayağının altında kalıp betonun sertliğini hissetmek hoşuna gitti. Durdu, kollarını gökyüzüne uzatıp gözlerini yumdu. Aynı şey oldu! İçinde karşı konulmaz dimdik bir özlem hortladı. Çünkü gibi, evveli günkü gibi. Bunaltan bir sıkıntıya bulanmış keskin bir hasretlik duygusuydu bu. Ağır geldi, duramadı, dizlerinin üstüne çöktü.

Kitaptan

UZAKTA
Mine Soysal
On8 Kitap, 2014
256 sayfa, 15 TL